

ЯВОРОВ НА НЕМСКИ - АСИМЕТРИИ НА ПРЕВОДНОТО БИТИЕ

1. ВЪВЕДЕНИЕ ВЪВ ФАКТИЧНОТО

Библиографските справки за немскоезичните преводи на Яворови творби открояват две заглавия като най-висококачествено присъстващи: първата част на цикъла „Хайдушки песни“ и стихотворението „Две души“. В началото на 80-те години Х. Рьолинг забелязва интензитета на преводаческия интерес около първата творба през периода 1908–1944 и след като проследява вариантите на превод, хронологията на публикуването и измененията им, предлага подробен съпоставителен анализ на преводаческия трансфер.¹ Рьолинг обобщава факторите, предопределили интензивното превеждане на творбата, в три посоки: „високото поетическо майсторство“, което несъмнено е предизвикателство за преводачите; трайният интерес към героичната проблематика по време на Първата и Втората световна война, осигуряващ готовност на възприемателния хоризонт; общата контекстуална нагласа за приложимост на поетическото изкуство по отношение на политическите доминанти на контекста. Тъкмо тази „свръхупотреба“ обяснява защо соцканонът предпазливо избира да представи Яворов на немски през социалната проблематика на „Градушка“ и „На нивата“, през „серафическата“ лирика на „Две хубави очи“ и „Вълшебница“, а героичният патос е свит до трагичната интонираност на „Арменци“. Немскоезичните антологии, издадени в периода 1944–1989 в бившата ГДР, но и в периода от 90-те години насам, последователно изключват „Хайдушки песни“ при представянето на Яворов. Три от тези песни превежда единствено Аврам Вентура² в антология на българската лирика до Втората световна война, издадена в Аржентина. Така към обстойно коментираните от Рьолинг пет превода на първата част от „Хайдушки песни“ днес можем да добавим още само

¹ Вж.: Röhling, H. *Deutsche Übersetzungen des ersten Hajdukenliedes von Peju K. Javorov*. - В: Първи международен конгрес по българистика. Т.2, *Българската литература в европейския и световния контекст*. София, 1983, с. 329–352.

² Ventura, Avr. *Auslese lyrischer Dichtung Bulgariens aus der Zeit vor dem zweiten Weltkrieg. Einige Proben neuzeitlicher Literatur*. Buenos Aires, 1976.